

Prima pagină>Introducerea unei acțiuni în justiție>Sisteme juridice (UE și statele membre)>Instanțe judecătorești naționale Instanțe judecătorești naționale

Belgia

Această secțiune vă oferă o prezentare generală a instanțelor de drept comun din Belgia.

Instanțele de drept comun – introducere

Curtea supremă

Curtea de Casație (*Cour de cassation/Hof van Cassatie*): este instanța supremă, „instanța superioară tuturor celorlalte instanțe”, cu sediul la Bruxelles.

Curtea cu jurați

Cele 10 provincii și regiunea administrativă Bruxelles au fiecare câte o **curte cu jurați** (*cour d'assises/hof van assisen*). Aceasta nu este o instanță permanentă, ci se întrunește numai atunci când există acuzați care trebuie să compară în fața sa.

Instanțele de apel

Curți de Apel (*cour d'appel/hof van beroep*): există cinci curți de apel în Belgia:

Bruxelles (pentru circumscripțiile judiciare Brabant Valon, Louvain și Bruxelles),

Liège (pentru circumscripțiile judiciare Liège, Eupen, Namur și Luxemburg),

Mons (pentru circumscripția judiciară Hainaut),

Gand (pentru circumscripțiile judiciare Flandra Occidentală și Flandra Orientală),

Anvers (pentru circumscripțiile judiciare Anvers și Limburg).

Instanțele de dreptul muncii (*cour du travail/arbeidshof*): există cinci instanțe de dreptul muncii în Belgia. Acestea sunt curți de apel specializate în dreptul muncii, care au aceeași competență teritorială ca și curțile de apel menționate anterior.

Instanțele de prim grad de jurisdicție

Tribunalele de primă instanță (*tribunal de première instance/rechtbank van eerste aanleg*): există 13 tribunale de primă instanță în Belgia (câte unul în fiecare circumscripție judiciară și două la Bruxelles, unul francofon și unul neerlandofon).

Tribunalele de dreptul muncii (*tribunal du travail/arbeidsrechtbank*): există nouă tribunale de dreptul muncii în Belgia (în principiu, câte unul în raza de competență teritorială a fiecărei curți de apel, cu două excepții: curtea de apel a Bruxelles-ului, în competența teritorială a căreia intră tribunalele de dreptul muncii de la Louvain și Nivelles și alte două la Bruxelles (unul francofon și unul neerlandofon), și circumscripția judiciară Eupen).

Tribunalele comerciale (*tribunal de l'entreprise/ondernemingsrechtbank*): există nouă tribunale comerciale în Belgia (în principiu, câte unul în raza de competență teritorială a fiecărei curți de apel, cu două excepții: curtea de apel a Bruxelles-ului, în competența teritorială a căreia intră tribunalele comerciale de la Louvain și Nivelles, și alte două la Bruxelles (unul francofon și unul neerlandofon), și circumscripția judiciară Eupen).

Instanțele pentru litigii și contravenții minore

Tribunalul de pace (*justice de paix/vrederegerecht*): există 187 de tribunale de pace în Belgia (câte unul în fiecare canton judiciar).

Tribunalul de poliție (*tribunal de police/politierechtbank*): există 15 tribunale de poliție în Belgia, și anume unul pentru fiecare circumscripție judiciară, cu excepția Bruxelles-ului, unde există patru tribunale.

Competența instanțelor

Tribunalul de pace

Tribunalul de pace judecă toate litigiile al căror obiect are o valoare mai mică de 5 000 EUR și care nu sunt de competența exclusivă a altor instanțe.

Tribunalul de pace (*juge de paix/vrederechter*) este competent pentru judecarea, printre altele, a litigiilor referitoare la contracte de închiriere, tulburarea liniștii, servituți, măsuri de expropriere – indiferent de valoarea litigiului, precum și pentru dictarea măsurilor provizorii în litigiile dintre soți. Cu excepția cazurilor în care valoarea litigiului este inferioară sumei de 2 000 EUR, hotărârile pronunțate de tribunalele de pace pot fi **atacate** la tribunalul de primă instanță.

Tribunalul de poliție

Tribunalul de poliție (*Tribunal de police*) este o **instanță penală și civilă** care analizează contravențiile (*contraventions/overtredingen*), delictele de natură contravențională (*délits/wanbedrijven*), încălcările anumitor legi [de exemplu, Codul rural (*Code rural/Veldwetboek*) sau Codul forestier (*Code forestier/Boswetboek*)], cererile pentru acordarea de despăgubiri ca urmare a unui accident de circulație și infracțiunile rutiere. Hotărârile tribunalului de poliție pot fi **atacate** la tribunalul de primă instanță, cu excepția celor pronunțate în materiile enumerate în Codul judiciar (*Code judiciaire/Gerechtelijk Wetboek*) când valoarea litigiului nu depășește suma de 1 240 EUR.

Tribunalul de primă instanță

Tribunalul de primă instanță este competent pentru toate litigiile, cu excepția celor atribuite prin lege altor instanțe. Prin urmare, acesta dispune de **competență reziduală**.

Tribunalul de primă instanță este împărțit în patru secții: **tribunalul civil**, **tribunalul corecțional**, **tribunalul pentru familie** și **tribunalul pentru minori**. Din 2007, există și o secție denumită **tribunalul de aplicare a pedepselor** în cadrul tribunalelor de primă instanță din Anvers, Bruxelles, Flandra Orientală, Liège și Hainaut.

Tribunalul civil

Tribunalul civil (*tribunal civil/burgerlijke rechtbank*) judecă **litigii privind statutul persoanelor**. Acesta este, de asemenea, competent pentru judecarea litigiilor al căror obiect are o valoare mai mare de 1 860 EUR, a litigiilor privind succesiunea sau drepturile de autor, precum și a căilor de atac introduse împotriva hotărârilor pronunțate de un tribunal de pace.

Tribunalul corecțional

Tribunalul corecțional (*tribunal correctionnel/correctionele rechtbank*) este o instanță de drept penal competentă să judece toate **infracțiunile** și **infracțiunile grave** (*crimes/misdaden*), precum înșelăciunea, fraudă, uciderea din culpă, furtul prin efracție sau tâlhăria. Acesta joacă, de asemenea, rolul de instanță de apel pentru hotărârile pronunțate de tribunalul de poliție.

O cauză poate fi sesizată tribunalului corecțional în două moduri: fie la solicitarea directă a Ministerului Public (*ministère public/openbaar ministerie*) sau a părții civile, fie prin ordonanța Camerei Consiliului (*Chambre du conseil*) care, după efectuarea cercetărilor (*instruction/gerechtelijk onderzoek*), stabilește dacă acuzatul este trimis sau nu în fața tribunalului corecțional.

Camera Consiliului este o instanță de cercetare penală (*chambre du conseil/raadkamer*). Aceasta este alcătuită dintr-un judecător aparținând tribunalului de primă instanță care deliberează singur dacă există teme pentru trimiterea cauzei în fața tribunalului corecțional sau dacă se renunță la urmărirea în justiție a părâtului (neînceperea urmăririi penale) (*non lieu/buitenvervolginstelling*). Camera Consiliului decide, de asemenea, dacă există motive pentru menținerea acuzatului în arest preventiv sau dacă acesta poate fi eliberat, eventual condiționat, în fiecare lună sau, în cazul unor infracțiuni grave, o dată la trei luni.

Arestarea preventivă (*détention préventive/voorlopige hechtenis*) este o măsură de siguranță prin care o persoană suspectată de săvârșirea unui delict sau a unei infracțiuni grave este reținută în așteptarea procesului. Această măsură este impusă pentru a evita dispariția suspectului înainte de a compărea în fața judecătorului, săvârșirea altor infracțiuni în acest timp, încercarea acestuia de a distruge probe sau de a intra în contact cu terți (de exemplu, în scopul influențării martorilor sau a coacuzatilor). Suspectul care a fost achitat în final sau față de care a încetat urmărirea penală poate solicita despăgubiri ministrului justiției pentru perioada pe care a petrecut-o pe nedrept în închisoare. Pentru a se obține aceste despăgubiri în cazul detenției nejustificate (*indemnité en cas de détention inopérante/vergoeding wegens onwerkzame hechtenis*), trebuie îndeplinite două condiții: arestul preventiv trebuie să fi durat mai mult de opt zile și arestul preventiv sau menținerea acestuia nu trebuie să fi fost cauzat(ă) de comportamentul personal al suspectului. Ministrul este foarte strict în analizarea celei de a doua condiții.

Hotărârile Camerei Consiliului pot fi atacate prin introducerea **unei căi de atac** la Camera de punere sub acuzare (*chambre des mises en accusation/kamer van inbeschuldigingstelling*). Aceasta reprezintă instanța de cercetare penală la nivelul curții de apel.

Tribunalul pentru minori

Secțiile pentru minori care alcătuiesc **tribunalul pentru minori** (*tribunal de la jeunesse/jeugdrechtbank*) sunt competente pentru litigiile în care sunt implicați minori ce riscă să comită infracțiuni și minori care au săvârșit infracțiuni.

Ministerul Public are competența exclusivă de a hotărî dacă o cauză trebuie trimisă în judecată în fața tribunalului pentru minori. Spre deosebire de cauzele civile, aceste cauze nu pot fi introduse de persoane fizice. Minorii pot fi trimiși în judecată în fața tribunalului pentru minori în două cazuri.

În primul caz, dacă aceștia au săvârșit o infracțiune, poliția va transmite numele lor către Ministerul Public, care va decide dacă faptele sunt suficient de grave pentru a fi trimise spre judecată în fața judecătorului pentru minori.

În al doilea caz, dacă minorii provin dintr-un mediu familial cu probleme, atunci probabil sunt deja în evidența unui serviciu de asistență pentru tineri (*service d'aide à la jeunesse*). Dacă nu se poate găsi o soluție pentru situația lor, serviciul de asistență pentru tineri sesizează o comisie de mediere (*commission de médiation*), care oferă asistență specială pentru tineri. Dacă este necesar, comisia de mediere poate solicita Ministerului Public să trimită cauza tribunalului pentru minori, pentru ca acesta să ia măsurile corespunzătoare.

Tribunalul pentru familie

Tribunalul pentru familie (*tribunal de la famille/familie rechtbank*) are competența de a judeca toate litigiile legate de familie, în conformitate cu articolele 572bis și 577 alineatul (3) din Codul judiciar.

Cu excepția existenței unor dispoziții contrare, instanța judecă următoarele litigii, indiferent de valoarea acestora:

orice litigiu privind statutul persoanelor și efectele sale juridice: litigii privind căsătoria sau obligațiile sale, divorțul și consecințele asupra proprietății, stabilirea sau contestarea relației părinte-copil, contestarea unor decizii luate de ofițerii de stare civilă etc.;

orice cerere privind coabitarea legală și efectele sale juridice: măsuri cu privire la proprietatea coabitantilor, anularea coabitării legale etc.;

orice litigiu care implică minori: stabilirea exercitării răspunderii părintești și/sau a domiciliului minorilor, stabilirea programului de vizitare etc.;

orice litigiu privind obligațiile de întreținere: stabilirea sau modificarea obligației de întreținere în favoarea fostului soț sau părintelui, stabilirea sau adaptarea cuantumului obligației de întreținere etc.;

anumite litigii privind alocațiile familiale: stabilirea persoanei îndreptățite la alocații familiale sau contestarea plății alocațiilor familiale persoanei îndreptățite;

orice litigiu privind bunurile familiei: cadouri constând în bunuri aparținând familiei, stabilirea bunurilor ce revin soților, litigii cu privire la moșteniri (de exemplu, neacceptarea moștenirii) etc.;

orice litigiu privind un ordin de protecție provizoriu cu interdicția de a reveni în locuință în cazul unui act de violență domestică.

În plus, instanța poate dispune luarea de măsuri urgente și provizorii.

Nu în ultimul rând, instanța judecă, de asemenea, căile de atac împotriva hotărârilor pronunțate de tribunalele de pace privind persoanele fără capacitate de exercițiu.

Tribunalele de aplicare a pedepselor

Tribunalul de aplicare a pedepselor (*tribunal de l'application des peines/strafuitvoeringsrechtbank*) pronunță hotărâri privind statutul juridic în afara închisorii al persoanelor condamnate la o pedeapsă cu privire la libertate. Acesta decide cu privire la utilizarea următoarelor posibilități: **detenția limitată** (*détention limitée/beperkte detentie*), **supravegherea electronică**, **eliberarea condiționată** (*libération conditionnelle/voorwaardelijke invrijheidstelling*) și **punerea în libertate provizorie** (*mise en liberté provisoire/voorlopige invrijheidstelling*) în vederea îndepărtării de pe teritoriu sau a repatrierii. Ministerul Public sau persoanele condamnate pot ataca hotărârile tribunalelor de aplicare a pedepselor la Curtea de Casație.

Căile de atac împotriva hotărârilor tribunalului de primă instanță

Cu excepția hotărârilor pronunțate de tribunalele de aplicare a pedepselor, părțile sau Ministerul Public pot ataca cu **apel** hotărârile pronunțate pe fond de tribunalele de primă instanță (nu și hotărârile pronunțate în apel de tribunalele de primă instanță, adică după atacarea unei hotărâri pronunțate de tribunalele de poliție sau de tribunalele de pace – caz în care este competentă curtea de apel, indiferent dacă fapta ține de competența tribunalului civil, corecțional sau pentru minori).

Tribunalul de dreptul muncii

Tribunalul de dreptul muncii este competent în **materie socială**: asigurări sociale (pensii, șomaj etc.), litigii privind relațiile de muncă (contracte de muncă, reglementările aplicabile în domeniul muncii etc.) și accidente de muncă. Acesta este competent, de asemenea, în **materie de reglare colectivă a datoriiilor** (*règlement collectif de dettes/collectieve schuldenregeling*), introduse de persoane fizice.

Tribunalul de dreptul muncii este alcătuit din **mai multe secții**. Cu excepția situațiilor prevăzute în codul judiciar, acestea sunt formate dintr-un judecător de profesie, cu rolul de președinte, și doi judecători consultanți. În funcție de natura litigiului judecat de tribunal, judecătorii consultanți îi reprezintă pe salariații, angajatorii sau lucrătorii independenți. Aceste persoane sunt numite de către organizațiile din domeniul muncii (angajatori, angajați, muncitori sau lucrători independenți). În ceea ce privește Ministerul Public, acesta este numit în acest caz „corp de control” pentru dreptul muncii (*auditorat du travail/arbeidsauditoraat*), iar procurorul este „controlor” specializat în dreptul muncii (*auditeur du travail/arbeidsauditeur*).

În cazul în care nu sunt de acord cu hotărârea pronunțată de tribunalul de dreptul muncii, părțile pot introduce o **cale de atac** la Curtea de dreptul muncii.

Tribunalul comercial

Tribunalul comercial are competență în litigiile dintre întreprinderi, indiferent de valoarea litigiului.

Tribunalul comercial judecă, de asemenea, acțiunile introduse de persoane fizice împotriva întreprinderilor.

Tribunalul comercial judecă litigiile dintre întreprinderi, respectiv persoane fizice care desfășoară o activitate independentă (comercianți, liber profesioniști și directori de societăți), persoane juridice (societăți comerciale, asociații și fundații) și organizații fără personalitate juridică. Litigiile nu trebuie să fie de

competența specială a altor instanțe și, în ceea ce privește litigiile care implică persoane fizice, acestea nu pot privi niciun aspect care nu este în mod vădit legat de activitatea economică în cauză.

Tribunalul comercial cuprinde una sau mai multe secții. Fiecare secție este alcătuită dintr-un judecător de profesie și doi judecători consultanți. Acești judecători consultanți nu sunt judecători de profesie, ci antreprenori, directori de societăți comerciale, contabili, auditori etc. Ei îl ajută pe judecătorul de profesie punând la dispoziția acestuia experiența lor din domeniul afacerilor.

În anumite cazuri, Ministerul Public introduce acțiuni în fața tribunalului comercial, unde este reprezentat de un procuror, de unul sau mai mulți prim-supleanți și de unul sau mai mulți supleanți.

Dacă dorești să atace hotărârea pronunțată de tribunalul comercial, părțile trebuie să introducă o **cale de atac** la Curtea de Apel. Cu toate acestea, hotărârea poate fi atacată doar dacă a fost pronunțată în primă instanță.

Curțile de apel și Curțile de dreptul muncii

Curtea de apel este alcătuită din mai multe secții.

Secțiile civile (*chambres civiles/burgerlijke kamers*) soluționează căile de atac introduse împotriva hotărârilor pronunțate în primă instanță de către secțiile civile ale tribunalelor de primă instanță și de către tribunalele comerciale.

Secțiile corecționale (*chambres correctionnelles/correctionele kamers*) judecă căile de atac introduse împotriva hotărârilor pronunțate în primă instanță de către tribunalele corecționale.

Secțiile pentru minori (*chambres de la jeunesse/kamers in jeugdzaaken*) judecă căile de atac introduse împotriva hotărârilor pronunțate în primă instanță de către tribunalele pentru minori.

Secția de punere sub acuzare (*chambre des mises en accusation/kamer van inbeschuldigingstelling*) este instanța de cercetare penală însărcinată cu judecarea căilor de atac împotriva hotărârilor pronunțate de Camera Consiliului. Aceasta este, de asemenea, instanța care trimite un suspect în fața curții cu jurați dacă există suspiciunea că a săvârșit o infracțiune gravă, un delict de presă sau un delict politic.

Ca și în cazul tribunalului de dreptul muncii, secțiile **Curții de dreptul muncii** sunt alcătuite dintr-un judecător de profesie și din 2 sau 4 judecători consultanți. Curtea de dreptul muncii judecă căile de atac introduse împotriva hotărârilor pronunțate de către tribunalele de dreptul muncii.

Curtea cu jurați

Infrațiuni grave

Atunci când o persoană este **acuzată de săvârșirea unei infracțiuni grave** (*crime/misdaad*), care nu poate fi încadrată sau nu a fost încadrată ca delict de natură contravențională (*délit/wanbedrijf*), aceasta trebuie să compară în fața curții cu jurați pentru a fi judecată de către **jurați**.

Curtea cu jurați este condusă de un judecător de profesie, asistat de alți doi judecători, care sunt, de asemenea, judecători de profesie. Aceștia nu se pronunță cu privire la vinovăția sau nevinovăția acuzatului. Membrii curții – jurații – sunt cei care au misiunea de a stabili dacă acuzatul a săvârșit sau nu o infracțiune. **Jurații** sunt selectați prin tragere la sorți din rândul populației. Orice cetățean belgian cu vârsta cuprinsă între 28 și 65 de ani, care se bucură de drepturile sale civile și politice, știe să scrie și să citească, nu a suferit nicio condamnare penală la o pedeapsă mai mare de 4 luni sau o pedeapsă mai mare de 60 de ore de muncă în folosul comunității, poate fi chemat pentru a fi jurat.

La începutul unui proces cu jurați, se dă citire actului de acuzare, care reprezintă o sinteză a anchetei realizate, cuprinzând principalele elemente culese în timpul cercetărilor. Apoi sunt audiați martorii și persoanele vizate de anchetă. Audierile trebuie să permită juraților, care nu au avut posibilitatea de a studia dosarul, să-și formeze o opinie. Ulterior, procurorul își enunță rechizitoriul, părțile civile iau cuvântul și avocații își susțin pledoaria. Persoana acuzată este, de asemenea, audiată. Acesta răspunde la întrebările președintelui completului de judecată, își justifică faptele și poate să-și susțină nevinovăția. După audieri, **cei 12 jurați** deliberază cu ușile închise. Aceștia **trebuie să decidă dacă acuzatul este vinovat sau nevinovat**. Hotărârea este luată prin vot și poate fi nuanțată. De exemplu, jurații pot hotărî că acuzatul este vinovat, recunoscând totuși existența unor circumstanțe atenuante. Dacă acuzatul este declarat vinovat, judecătorii de profesie și jurații deliberază împreună cu privire la pedeapsa care trebuie aplicată. Această decizie este luată cu majoritate absolută. Verdictul de vinovăție trebuie motivat.

În principiu, hotărârile curții cu jurați nu pot fi atacate (*appel/hoger beroep*). Cu toate acestea, condamnatul, partea civilă sau Ministerul Public pot ataca hotărârea la **Curtea de Casație** (*pourvoi en cassation/cassatieberoep*). În cazul în care o condamnare este casată, adică anulată de către Curtea de Casație, cauza este trimisă în fața altei curți cu jurați, care va trebui să o judece din nou.

Delicte de presă și delicte politice

Delictele de presă (*délit de presse/drukpersmisdrijf*) presupun vehicularea de idei cu caracter infracțional prin texte difuzate în mai multe exemplare printr-un procedeu tehnic. Delictul politic (*délit politique/politiek misdrijf*) este un delict comis din motive politice și în scopuri politice. Curtea cu jurați este competentă pentru acțiunile publice în materie de delicte politice și de delicte de presă, cu excepția celor motivate de rasism sau xenofobie.

Curtea de Casație

Curtea de Casație **garantează respectarea legii de către instanțele judecătorești**. Competența sa teritorială se întinde pe tot teritoriul Belgiei. Curtea de Casație nu judecă faptele, ci se pronunță numai cu privire la aspecte de drept. Curtea de Casație poate fi sesizată numai cu privire la **chestiuni de drept**, mai precis în cazul încălcării legii sau a unui principiu general de drept. Poate fi atacată la Curtea de Casație numai o hotărâre definitivă pronunțată în ultima instanță, adică o hotărâre împotriva căreia nu se mai poate introduce o cale de atac.

Curtea de Casație este alcătuită dintr-un prim-președinte, un președinte, președinții de secții și judecătorii de drept comun. Ministerul Public este reprezentat de Procurorul general de pe lângă Curtea de Casație sau de un avocat general. Curtea este formată din **trei camere**: prima instrumentează cauzele civile, comerciale, fiscale și disciplinare, cea de-a doua – cauzele penale, iar cea de-a treia – cauzele privind dreptul muncii și asigurările sociale. Fiecare dintre aceste camere are o secție de limbă franceză și o secție de limbă neerlandeză. În fiecare secție sunt de regulă cinci judecători.

Înainte de a se pronunța, curtea ascultă concluziile **procurorului** de pe lângă Curtea de Casație. Curtea de Casație poate hotărî să respingă recursul în casație. În cazul în care argumentele invocate nu sunt acceptate, se respinge recursul, iar hotărârea atacată devine definitivă. În schimb, dacă Curtea de Casație decide că hotărârea atacată este într-adevăr viciată din perspectiva unei chestiuni de drept, aceasta este casată, integral sau parțial, și poate fi sau nu trimisă spre reexaminare. În cazul în care este necesară reexaminarea fondului cauzei, Curtea de Casație decide reanalizarea hotărârii de către o curte sau un tribunal de același nivel cu cel care a pronunțat hotărârea atacată, însă niciodată de către aceeași instanță.

Observație

Trebuie remarcat faptul că, pe lângă instanțele civile, camerele corecționale ale curților de apel sau ale curților cu jurați, camerele corecționale ale tribunalului de primă instanță (tribunalul corecțional) și ale tribunalului de poliție (atunci când instrumentează cauze penale), instrumentează și cauze civile (în principal legate de repararea prejudiciilor) introduse de persoane constituite în părți civile, adică victimele infracțiunilor, în sensul cel mai larg.

Băncile de date juridice

Mai multe informații cu privire la instanțele și tribunalele din Belgia sunt disponibile pe [portalul puterii judecătorești din Belgia](#).

Este gratuit accesul la baza de date?

Da, accesul la banca de date este **gratuit**.

Linkuri relevante

[Serviciul Public Federal de Justiție](#)

Ultima actualizare: 26/02/2020

Versiunea în limba națională a acestei pagini este gestionată de statul membru respectiv. Traducerile au fost efectuate de serviciile Comisiei Europene. Este posibil ca eventualele modificări aduse originalului de către autoritatea națională competentă să nu se regăsească încă în traduceri. Comisia Europeană declină orice responsabilitate privind informațiile sau datele conținute sau la care face trimitere acest document. Pentru a afla care sunt regulile privind protecția drepturilor de autor aplicabile de statul membru responsabil pentru această pagină, vă invităm să consultați avizul juridic.

Având în vedere retragerea Regatului Unit din Uniunea Europeană, statele membre responsabile cu gestionarea paginilor cu informații naționale actualizează în prezent conținutul de pe acest site. Eventualele fragmente care nu reflectă încă retragerea Regatului Unit nu apar intenționat pe site și vor fi modificate în curând.